

ШКОЛСКІЙ Л

Одговорный уредникъ: Ђорђе Райковичъ.

Овай листъ излази сваке неделъ еданпутъ. Цена му е до конца ове године 1 фор. съ поштариномъ.

Брой 3.

30. Октября

1858.

Будућность наши мали школа.

М. Ёдва в еданпутъ дошло време, кадъ се и кодъ насъ на овой страни приятельи душевнога напредка свога народа могу надати больой будућности свои мали школа. Одъ наданя до готовога посла има се истина доста поћи, али до сада ние било изгледа ни за наданъ, а данасъ баръ то имамо.

Съ временомъ ћемо нашимъ учительима, школскимъ мѣстнимъ и окружимъ управительима показати съ броевима, како смо ми, кои у просвећеной Аустрии живимо, далеко остали у той струци иза други народа. У кнежевине сръбской множе се истина и поправляю мале школе еднако, али и тамо остае юшть многа желя разумнога приятеля народне просвѣте неиспунѣна. Него се и они тамо и ми овамо садъ надати можемо да ће бити болъ, особито кодъ насъ на овой страни. У другимъ предѣлима нашего народа, као у Босни, Херцеговини, тако названой Старой Сръби и Црној гори школе су врло рѣдке. Мало има народа у коме тако мало люди и жена има, кои читаю и пишу. Ето у нашемъ народу има читави областии или предѣла, у којима и сами свештеници незнаю свое име ясно написати и одъ кои многи служе божию службу онако, како су само наизустъ служити научили. И у овимъ другимъ предѣлима нашимъ, као у Далмациѣ, Краини

хрватској, Славонији, Срему, Банату, Бачкој и србској кнежевини јошће неће бити ни 5—6 душа од стотине, које знају читати и писати.

Просвјета се зачинѣ или започинѣ у малимъ школама. У овима школама учи се и треба да се научи све оно, што е човѣку уобште знати нужно, као на примѣрѣ: духовна наука или молитве, читанѣ, писанѣ, рачунанѣ. То треба да добро зна сваки човѣкъ и свака жена, били они најбогатиегъ или најсиромашниегъ стана. Кадъ се то у младости научи, онда или дѣца сама по гдѣкој осѣте вољу да уче што више, или ихъ њиови родитељи на веће науке упућую. Те далѣ или веће науке за сада су кодъ насъ нуждне онима, кои се за какве особите струке спремаю, као за свештенике, чиновнике, војнике, учитељѣ, трговце, и т. д. Оно пак, што се у малој првој школи учи, нужно е да свака душа зна и треба да научи.

Наши селяни јошће нису ту нужду школе увидили. Њима е до сада слабо ко и трудио се својски доказати ту нужду и користь, коју би њиова дѣца а поредъ дѣце и они одтуда имали. Скоро е тешко било наћи селяка, кои е и по едно свое дѣте драговољно у школу давао и слао. Одвратностъ или управъ мржња на школу била е кодъ селяна тако велика, да су власти и на овој и на оној страни морале на силу родитељѣ тѣрати, да дѣцу своју у школу шालю. Ако Богъ да послѣ само 50 година потомци ће се наши томе чудити, али е истина цѣла, да су родитељи по нашимъ селима радије каштиге плаћали и трпили него дѣцу своју у школу слали. Има тога доста јошће и данасъ.

Главни су узроци тој мржњи на школу били ови: Прво и прво или селянима ние нико озбиљно, вѣшто и на добаръ начинѣ доказивао користь, коју ће и они и дѣца њиова имати одъ онога, што у школи науче,

или имъ е ко о томе само узгредно и у кратко кадъ што као одъ бѣде говорио. Селяни наши заиста нису тупи и они би кадри били разумѣти сваке јасне и основане разлоге, кои би имъ се о томе говорили. Они нису немилостиви спрамъ свое дѣце него баш напротивъ доста су милостиви, пакъ неможе се рећи, као што многи кажу, да они сбогъ користи свое данашнѣ неће дѣцу своју да одпусте одъ говеда, коза, оваца, свиня, и т. д. Я би се смѣо подватити да би сваку, па и најдивљию обштину убѣдити и увѣрити могао за кратко време о користи школе и приклонити да дѣцу своју съ наибольшомъ вољомъ у школу шаљу. И ту ние Богъ зна каква вѣштина нуждна. Узгредъ се неможе людима паметь окренути. Валя за то имати топле волѣ а и стрплѣня. Ако люди нису сватили и разумѣли оно, што имъ се за нѣиову користь говори данасъ, треба то поновити јоштъ кои путъ и то све еднако докъ се люди необавѣсте. Упливъ земальске власти, гдѣ е годъ разуманъ, одъ велике е благодети. Онъ е и ту нужданъ. Оне, кои добро свое сами немогу разумѣти и загрлити, треба на то натѣривати. Али съ нашимъ свѣтомъ може се за цѣло опет више учинити са разлогомъ и доказиванѣмъ него тимъ начиномъ, пакъ зашто да се ово лакше и за люде пристойније средство свойски непокушава?

Селяни наши незнаю праву користь, кою школа доноси, а притоме и невиде те користи. Бар по многимъ селима или су слабо ту користь могла виѣјати или нису виѣјали никако. Кодъ онакви уредба, начина ученя, кнѣига, кодъ онакви учителя и надзирателя, ние чудо, што су селяни дѣцу своју у школу по 4—5 година слали пакъ кадъ су одрасла и изъ школе изишла, едва су што у читаню натуцала а у писаню мрчити знала. И данасъ су рѣдке сеоске школе, из коих дѣца послѣ трогодишнѣга ученя изађу да су кадра

сваку нашу грађанску и црквену књигу читати или писамце просто и мало написати. Кадъ изъ школе дѣчакъ изађе и польскомъ се свомъ послу преда, заборава и оно мало што е био научио. То су *понайвише* били плодови наши сеоски школа, а такви плодови заиста ни најманѣ нису били намамљиви за селяне да дѣцу своју у такве школе шалю.

У томе, што селяни наши дѣцу своју слабо у школу слати или давати маре, биће и други узрока, али я ћу се задовољити сада само ове споменути.

Одъ сада ће и кодъ насъ на овой страни престати они узроци, сбогъ кои дѣца у школи крозъ више година нису могла ништа научити. Савъ начинъ ученя измѣниъ е изъ корена. И књиге су све поправљене и попуњене. Врѣданъ учитель, по новомъ начину, може научити дѣцу за 3 мѣсеца и читати и писати. Некъ то науче и за половину године. У осталомъ времену учиће друге користне ствари. И што дѣца науче, то ће родитељи видити. Онда ће замести у њима се мисао окренути о школи и биће паметнија и боља.

Међутимъ ови плодови немогу сазрети садъ тако брзо, као што ће моћи онда, кадъ се њива, на којој се ради, сасвимъ обради и догѣра. Сваки е почетакъ тежакъ. Јоштъ има учителя стари, кои се у никакву новостъ пригнути недаду; овима е нужно неко врѣме, да се и са начиномъ новимъ, и са књигама новимъ бољъ упознаду. И сами учитељи текъ сада се уче како ће дѣцу учати. Али, само кои оће, тај ће заиста крозъ кратко време научити. Тешко ономе учителю, коме узтреба за то ученѣ више одъ године дана. Друге године треба да то ученѣ ново иде много лакше него старо, врѣ е по себи само лакше и простие. Такве неволѣ, да учитељи сами уче како ће дѣцу учати, одъ сада више бити неће. Садашњи учитељи, кои

мисле учитељи остати, то ће научити. У напредакъ се за учителъ неће примати други него они, кои су у препаранди већ то научили и за учителъ сасвимъ спремни.

У школи самој одъ сада ће дакле селяни наши налазити далеко већи и јасни усѣхъ свое дѣце у ученоу. Одъ сада неће моћи упирати претомъ на другога, кои е у школу ишао, како опетъ ништа незна.

Али неваља простимъ људима оставити да они чекаю на оно време, кадъ ће сами моћи видити добро, коју школа дѣци приноси. Треба њима одма и съ друге стране у томе бити на руци. Помоћи имъ се у томе може само тако, ако имъ свештеникъ и учителъ њиовъ чешће разумно и разложно буду доказивали користь, коју школа мора доносити и дѣци самој, и њима као родитељима, пакъ онда и обштини, и држави, и народу. Особито имъ ваља разложити ону користь, коју ће дѣца и они имати. Ако људи у први махъ непослушаю, треба ихъ у томе поучити и други и трећи путъ, и све единако докъ се необавѣсте. Учителю е то една одъ први дужности, а свештенику, ако ние една одъ први а оно е една одъ велики. Првву и школу слабо кои народъ раздвая. И кодъ нас треба да остану у задници. Свештеникъ дакле и у школи служи Богу. Међутимъ су свештеници и онако понавше мѣстни а и окружни школски управитељи. Брига свака о школи њиова е дужностъ била и остав.

Школа ние имовина или закупъ само учителѣвъ или свештениковъ, него е она добро све обштинѣ. Сви чланови обштинѣ дужни су се такође старати за школу съ чимъ и съ колико кои може. И то, као годъ и оне друге користи, које школа доноси, дужни су селянима казивати не само учитељи и свештеници, него и сви они људи изъ обштинѣ, кои су разумни или паметни. Навластито би на то морали усрдно pazити сеоски бе-

лежници и трговци, кои више свѣта имаю и кои су кадри простимъ людима на сходанъ начинъ вѣиову користь разложити и доказати.

(Свршетакъ ће доћи.)

Нешто о казни школской и домаћој.

Често самъ имао доказе предъ очима, да они учители, кои се управо не брое међу слабе и ладнокрвне, у истой мери раздражљиви и слепо строги према ученицима постаю, у којој съ ума смеђу истинито испуњаванъ дужности; — спазіо самъ, да нѣма најманъ за рукомъ полази повратити поредакъ и добро владанъ, ако се и чине да су иначе непреклони и неподмитно строги.

Такође многи родитељи на дому не знаду деціој каштиги праве мере и места. Каштиговати онде н. пр. гди се текъ лажь слуги, непаметно е и сумљиво; али гладкимъ речма признанъ истине измамити, па тада инакъ каштиговати, то е начинъ сатане. Па и оно, што неки лажљивца јавно срамоте, не може се одобрити, еръ то га чини подмуклимъ и упорнимъ. По томе мое е начело: да деци мојој све допустимъ, што имъ се по здравоме людекомъ разуму може допустити, и да никадъ телесномъ казни кривицу не каштигуемъ онде, гди јошъ стварь треба испитати. Болъ ти е да лажь предохранишъ, него да е морашъ искореньивати, тимъ пре, што ово последнѣ не полази увекъ за рукомъ. Осимъ свега пакъ не валя на лаку руку детету лажь пришивати, — не валя сумњати се о истинитости нѣговой, разма ако е већъ познато као пука лажа. Површно приманъ такове неосноване сумњѣ мора да вређа високо поштованъ, што га дете према истини има подраньивати у своимъ грудма. Гдикои су учители и воспитатели врло лако склонѣни окривити

ученика или питомца свога такође јогунствомъ, а не ће да расуде, да ли е можда нѣгово владанѣ произишло изъ одпирања према незаслуженој или недостойној казни. Одъ твога дакле питомца пре се надај свакомъ добру, те се постарай, да онъ сазна ту твою добру мисао; напротивъ имашъ ли узрока бояти се зла, а ти пребути тай твой стра, предупреди зло и окрени срце питомца твога на добро. —

Дечакъ, кои не греши не зато, што се боя плаши, но зато што самъ свою вредность осећа, ближій е много више моралномъ животу, него онај кога само стра на часъ у надлежне границе узбѣя. Али знати треба, да се и мы, каштигуюћи нашу децу, не знамо свагда за згодно средство приватити. „Я“ — вели *Ланге* у свомъ животопису — „изъ искуства знамъ некій лекъ, коимъ е родителска любовъ наравну суровость детиню припитомила болѣ и згоднѣ, него каштигомъ ладнога разума. Ђдномъ е майка моя на мене, кадъ јој е дивльїй неучтивый деранъ ружно одговоріо, заплакала. Та суза гори и данъ данкомъ на моме срцу, и следила е тада сву мою крвь. Никаквъ затворъ, никаква гладъ ни батине не бы могле имати тако основногъ и поднуногъ уплива на мою поправку, као погледъ на влачуфу майку.“ —

Што се мене тиче, я самъ се дояко као учитель свуда, колико е годъ пута нужно было, шибомъ служіо; ипакъ, признаюћи хвалу нѣну, научіо самъ се не казнити дете, пре него што ладнокрвно не испитамъ, еда ли е каштигу заслужио. Шибу не треба касирати, но ипакъ вала да е прати благость, као сенка тело. Моли се Богу и ради, а не каштигуй никадъ у ерднѣи. То су главне точке свакога доброгъ воспитаня. У мојој школи свагда е после каштиге сяло сунце најсердачнѣи любви.

Р.

Задатци за слободне писмене саставе у II. разреду срб-
ски народны школа.

III. СТЕПЕНЪ.

Имена раднѣ (veгpa).

26. *задашакъ.* Шта може ђакъ у школи радити?

Решенѣ. Ђакъ може у школи: учити, пазити, слушати, мислити, писати, читати, брояти, рачунати, по-
яти, Богу се молити.

27. *задашакъ.* Напишите, шта кодъ куће радите,
а све глаголе метните у садашнѣ време.

Решенѣ. У ютру уставамъ, Богу се молимъ, уми-
вамъ, облачимъ, едемъ, пиѣмъ, учимъ, пишемъ, рачу-
нимъ, читамъ, играмъ се и др.

28. *задашакъ.* Видили сте, шта раде люди у пољу,
— опишите нѣове раднѣ, ал' метните све у треће
лице вишеброя садашнѣгъ времена.

Решенѣ. Люди у пољу: ору, сею, косе, жаню,
копаю, секу, слажу, везую, товаре, возе, носе, беру,
тресеу, чунаю и др.

29. *задашакъ.* Како се могу разне животинѣ ми-
цати?

Решенѣ. Животинѣ могу: ићи, трчати, скакати,
летити, милити, пливати, пузати се, гмизати, вући се,
лепршати се, вивати се и др.

30. *задашакъ.* Напишите ми раднѣ противне
овима:

устати, говорити, смеяти се, питати, куповати,
налазити, хвалити, давати, затварати и др.

Решенѣ. Сести, ђутати, плакати, одговарати, про-
давати, губити, кудити, примати, отварати.

Примешбе за учишелѣ. Свакій овај задатакъ треба
сѣ децомъ найпре мало претрести, испитати, — из-
яснити шта и како треба да раде.

Задатци су постепенце удешени, и валя њ пред-
узимати по реду, а не ма кои и часъ съ едногъ,
часъ съ другогъ края. Одъ 1 до 16. све су сама
имена, одъ 17. до 25. придевна, а одъ 26. до 30.
глаголи.

Послове дечиѣ валя прегледати и поправляти.
Школске задатке нека двое или трое дече прочитаю,
а учитель нека погрешке темельно разложи и исправи,
да сва деца запамте. У домаѣимъ пословима валя само
побележити погрешке, па нека њ деца исправляю сама.

У исправляю погрешака валя пазити редъ, т. е.
найпре исправляти найгрублѣ и найкрупнѣе, а ситнѣе
прелазити, — после треба предузети и ситнѣе, а най-
субтилнѣе наипосле, кадъ се деца одуче одъ оны грубы.
Само валя погрешке дечиѣ свойски исправляти.

Дечиѣ послове треба класифицирати, ал' при томе
мотрити не толико на посао, колико на положенъ трудъ.
Талентирана и изъ больи куѣа деча, коя имаю и кодъ
куѣе помоѣи, увекъ ће донети больѡй посао; ал' хвалу
заслужуе само оно дете, кое в свимъ трудомъ радило.
Осреднѡй посао може се похвалити рад' подетицаня
у труду; а больѡй посао може се ѣутке преѣи, или
укорити, ако в ѡшъ болъ могао быти ураѣенъ.

Неке послове нека после поправке деча на чисто
препишу. Чисти преписи одъ велике су користи: деча
се вештбаю у краснопису; ченѣимъ прегледанѣмъ свои
послова понавляю ѡ и болъ памте; преписи су као
плодъ труда и сабираня плода, па подетичу дечу да
ѡ чуваю и да ѡшъ више сабираю, те да израѣую све
болъ и ленше; наипосле изъ ти преписа найболъ ће
се и родители и школски управители уверити о у-
чителѣвомъ труду и о напредованю дечиѣмъ. Ал' и те
чисте преписе валя прегледати, да не бы остаяло по-
грешака. Одъ погрешака валя дечу одучити, — то в
главна стварь. (Продужиѣ се.)

Рачунъ съ новимъ новцима.

I.

Како ћешъ дознати, колико ћешъ садашњи нови илѣ аустриски форинти добити за досадашњи форинте сребра илѣ конвенционалне монете?

Наређено е да се за 1 ф. км. илѣ ср. добие 1 а. ф. илѣ нова, и јошѣ 5 нови крајцара илѣ новчића; добићу дакле исто толико аустр. фор. и јошѣ на сваку по 5. новчића.

За 1 ф. ср. добићу 1 а. ф. и јошѣ 5 новчића,
 „ 2 „ „ 2 „ и „ 2 путъ 5. то е 10 новчића,

За 5 ф. ср. „ 5 „ и „ $5 \times 5 = 25$ нов.,
 „ 10 „ „ 10 „ и „ $10 \times 5 = 50$ „

дознаћу дакле, кадѣ задатъ брой ф. ср. умножимъ са 5, и што изађе, то ће ми бити новчићи, кое к' задатимъ ф. ср. додати морамъ. Али, будући да 100 новчића 1 а. ф. чине, то морамъ у продукту све леве цифре до стотина, или обе крајне цифре одсећи, пакъ лево ми, ако буде, остаю а. ф. а десно новчићи, кое морамъ к' задатой суми ф. ср. додати, и онда све уедно скупити.

Н. пр. 25 ф. ср. чине 25 а. ф. и јошѣ 25 пута 5 то е 1 а. ф. 25 новч. илѣ одсечно $1|25$ новчића дакле све уедно: 25 и то е 26 а. ф. и 25 нов.

„ „ 36 ф. ср. чине 36 а. ф. и јошѣ $36 \times 5 = 1|80$ новч. то е 1 а. ф. и 80 новч. више, дакле ускупъ 37 а. ф. и 80 новчића.

„ „ 252 ф. ср. чине 252 а. ф. и јошѣ $252 \times 5 = 11|60 = 11$ а. ф. и 60 новчића више, дакле све у скупа $252 \times 11 = 263$ а. ф. и 60 новч.

„ „ 3374 ф. ср. чине 3375 а. ф. и јошѣ $3375 \times 5 = 168|75 = 168$ а. ф. и 75 новч. дакле свега $3375 \times 168 = 3543$ а. ф. и 75 новч.

II.

Како ћешъ дознати, колико ћешъ садашњи нови крајцара илѣ новчића добити за досадашњи крајцаре сребра илѣ конвенц. монете?

Наређено е да се за 1 кр. км. илѣ ср. добие 1 и $\frac{3}{4}$ нове кр. илѣ новчића; добићу дакле исто толико нови крајцара илѣ новчића и јошъ по $\frac{3}{4}$ на сваку више, или радъ лакшегъ рачуна: добићу исто толико новчића, и јошъ полу толико, и јошъ одъ те поле полу. Н. пр. за 10 кр. ср. добићу 10 новч. и јошъ полу, то е $2\frac{1}{2}$, свега дакле: 10 и 5 и $2\frac{1}{2}$ чине $17\frac{1}{2}$ нови кр. илѣ новчића.

„ „ „ 22 кр. ср. добићу 22 н. и јошъ $\frac{1}{2} = 11$, и јошъ овогъ $\frac{1}{2} = 5\frac{1}{2}$, свега $38\frac{1}{2}$ новч.

„ „ „ 24 кр. ср. добићу 24 н. и јошъ $\frac{1}{2} = 12$, и јошъ овогъ $\frac{1}{2} = 6$, свега 42 новч.

„ „ „ 30 кр. ср. добићу 30 н. и јошъ $\frac{1}{2} = 15$, и јошъ овогъ $\frac{1}{2} = 7\frac{1}{2}$ свега $52\frac{1}{2}$ новч.

„ „ „ 50 кр. ср. добићу 50 н. $\frac{1}{2} = 25$, и јошъ овогъ $\frac{1}{2} = 12\frac{1}{2}$ свега $87\frac{1}{2}$ новч.

„ „ „ 60 кр. ср. добићу 60 н. и јошъ $\frac{1}{2} = 30$, и јошъ овогъ $\frac{1}{2} = 15$ свега 105 новч.

(Продужиће се.)

Опомене рад' благога обичая. *)

О владаню на улици. Не излази предъ светъ неочешлянъ, тако неопранице и чулавци иду; не свлачи се нит' облачи, да те светъ гледа, тако безсрамници раде; не види прљавъ и блатњавъ, ни издеранъ ни дронъ-вавъ, него спреманъ и спретанъ, да е свима мило погледати за тобомъ, а не да одплюваю.

Не носи се као нико. Не накривлюй капе на глави, тако пјани оде; нити е на очи ватуци, тако зликовци

*) За народно — и неделношколску читанку.

оде; нити е носи на вр' главе, тако луцкасти носе. Не иди нашаранъ, нацифранъ и накићенъ, као до доле. Склони мараму у џепъ, да не вири као у девера.

По улицама нити се распасуй ни опасуй, нит' стежи ни ватежи, ни намештай ни чистуцай ни огледай, да те сваки види; све то кодъ куће сврши, пакъ онда изађи.

По улица одећи не еди, тако невоспитани раде; не свршуй никое нужде, гди бы те ко видети могао, то само безобразници чине; каменја по улици не шоркай, ни прашине дижи; него се склавнй, пређи ил' обиђи, а не угази.

По улица одећи не иди као пребјенъ; ни вијй, ни млатай рукама као бесомучанъ, нити иј одрвенчуй, као уманутъ

По улица одећи не дижи носъ високо, тако манити иду; али га ни у недра не забадай, као лаже и притворнице; не зверай и не обзири се тамо и амо, то сметеници раде; не завируй у свака врата и свакиј прозоръ, то безобразници чине.

По улица одећи и разговарајући се не вичи, нити се цери да се сви обзиру и за тобомъ застаю, тако луде раде; не завируй свакомъ у очи, као што безсрамници чине.

О владању у друштву. У друштво не иди неопремљенъ; не трчкай на огледало, да тамо косу и обрве зглађавашъ, да альине намешташъ, и да се спредъ и одострагъ огледашъ, као што будале чине.

Непристойно е зевајући не заклонити уста, него иј разглавити да сви виде колика су; јошъ горе е кјяјући гласа не устегнути, него га одпустити; а најгадније е, кјяјући и кашљући не заклонити се, него другога прескати.

Гадно е шмрцати, а јошъ гадније носа на земљу и на патосъ изсекњивати, или рукавомъ утирати. Гадно е носъ претима копкати или уши и очи чагољити.

Гадно е нокте предъ другима чистити, іошъ гадніе зубима ий гриети. Ружно е и гадно крастице чупкати, іошъ е ружніе и гадніе по телу се драпити и по глави чешати.

Исто е тако ружно, напиняти се на кашляти.

Безобразно е, видећи на другомъ телесну ману кою, — све на ню очи уиирати; іошъ горе е запиткивати како е дошло и одкадъ; а найгоре е изъ прикрайка ругати се, претъ пружати, съ другима о томе шаптати и смеяти се. Уобщте у друштву шаптати, узмигивати, зияти и кривити се ние пристойно, те само витлови и безетидници чине.

Ружно е разговараюћи се са другим, тако му бльзу подъ носъ подилазити, да сва пара изъ уста ономе у носъ улази; іошъ е ружніе, казуюћи коме што, за альмну га дрпкати, за дугмадъ чупкати, рукама гуркати; а найвећа е непристойность другоме у речь утрчавати, или говоръ неслушати, или не чути пакъ препиткивати.

Безобразлукъ е, гди другій чита, пише, или другій кои тихъ посао ради, — разговарати се, звиждати ил' певати, лупати и како му драго досађивати; а іошъ већа е безсрамность за леђа заилазити и завиривати шта се пише, прислушкивати шта се говори, вребати шта се ради, или о томъ проияткивати.

Песнице у име Божіе. *)

У име твоє я починѣмъ, Боже!

Ты помози еръ се теби може —

Све е лако съ Божіомъ помоћи,

Безъ нѣ ние ни до чега доћи;

За то болѣ радити не могу,

Већъ почети молећи се Богу.

У ютру.

Милый Боже мракъ е побегоа,

*) За народношколеку читанку.

Я самъ мирно и лако устао;
 Чувай, Боже, данасъ мене здраво,
 Да не чинимъ ништ' што е рђаво.

Боже неба на висини,
 Ево данакъ осван'о е;
 Ты помози, те учини
 Да останемъ чедо твое
 Свагда мудро и послушно —
 Да не радимъ што е ружно;
 Да бы са мномя сретни были
 Родители мои мили.

Већ што миранъ санъ ми даде,
 То ти морамъ захвалити,
 Обећавамъ теби саде
 Вазда, Боже, добаръ бити;
 А ты увекъ са мномя буди,
 Ты уснавай, ты пробуди!

Я с' окрепљѣнъ изъ сна прену,
 Теби, Боже, горе гле'ну —
 Родителско око твое
 Ноћасъ мене чувало е;
 Ты и данасъ са мномя 'оди,
 Да ми зло се не догоди,
 Докъ не зовнешъ мене къ себи
 Послушанъ љу бити теби.

Што е годъ Богъ наредѣо све е мудро наредѣно.

Ратаръ лежећи подъ растомъ, опази близу на
 плоту тикве, пакъ стане главомъ вртити, говорећи:
 „Хмъ, хмъ; она кржљава лозица, па коликій големъ
 плодъ носи; а ово големо дрво, па колицине кржљаве
 жириће дае; да самъ я светъ стварао, морао бы ми
 растъ съ центе тешкимъ жировима родити.“

Текъ онъ то изрече, а еданъ се жиръ одкине, и управо му на носъ падне и окрвави га. „Ето ти ми мое памети, — уватив' се за носъ рекне; да е овай жиръ онако големъ, као што самъ я ктео, не бы ми данасъ ни глава остала.“

Не замерай свету; *што е годъ Богъ наредіо, све е мудро наређено.*

Милосрдный Арапинъ.

Еданъ Арапинъ путуюћи пустиньомъ нађе дете гди лежи у песку, а овамо одъ жеђи умирући и не могло више говорити, само што е іошъ едва склоплѣне руке држало. Арапинъ, видећи дете, извади оно мало воде што у чобанъи имађаше и напои га, пакъ га онда на свою камилу дигне, а самъ ранявимъ ногама пође по вреломе песку пешке, — гріота е (помисли у себи) да пропадне: човекъ е.

Пошав' мало унапредъ упита дете, одъ когъ е племена. Валедъ Хилилъ, одговори дете. Валедъ Хилилъ! грдно име за тогъ милосрдногъ Арапина, име неприятельскогъ племена; ал' милосрдный Арапинъ опетъ помисли: човекъ е, те на ново скине чобаню и дете напои. Садъ остане чобаня празна, а іошъ пуно по дана было е ићи до извора.

После неколико сатій поче немоћно дете опетъ патити одъ жеђи, а Арапинъ не знаюћи друге помоћи, извуче иза пояса ножићъ, па скинув' и загрлив' дете, на своіой руци пресече жилу, те своіомъ крви дете напои и одъ смрти спасе.

Анђели са свои висина милостно то дело видећи представе га Божіемъ престолу; сва небеса радостно кликну, а илядама немилостивы людій буду изъ кнѣиге грехова избрисани, и илядама грехова буде опрощтено.

Наннада.

Пророку дође неки младић и рече: "Воропосла-
 ни! Я имамъ престару и пресаду матеръ, кою чу-
 вамъ, својомъ рукотъ ранимъ и поимъ и подижемъ и
 покривамъ и негљумъ, — па есамъ ли иои накнадо,
 што ми е уиница?" А пророкъ одговори: "Ниси,
 нати бешъ иои ивадъ ничимъ моћи накнадити; али си
 добро дело уинио, пакъ и за то мало што иои вра-
 башъ, будъ болотъ братословенъ!"

Оуешъ наннада.

Единомъ дође на неку варошкѣ кашио старецъ
 еванъ, пресадаъ вѣчь ева се на ногу држеи. "Оу-
 да, старецъ?" упита га несташнии кашии. "Оу-
 да, бра." — "Па куда си наумио?" — "Довде, не
 да,." — "А кое добро?" — "Ние добро," узане бе-
 дини старецъ: "Дошао самъ да се кодъ суда тужимъ
 на мора сина: пре неколико месеци предадо му све
 добро и иманъ мое, да се у старости одморимъ, и онъ
 обеа бринуть се за ме, а данасъ не че да зна ни
 зашто, него ме истискуе гладна и гола изъ мое куче."
 "А колико ти е година?" запита кашии — "Прешао
 самъ 73." — "Е, па твой в животъ вѣчь прошао,"
 одговори неважливъ кашии, "ты знаишъ да у часловцу
 пише, да нашъ животъ трае 70 година." Старецъ се
 на ове речи ерзоси и проговори: "Дакле е боъ да се
 я вратимъ, боъ че се мени смиловати." Съ тимъ
 рѣчма оръене се и изибе изванъ каше, седне на еданъ
 каменъ да се одмори, пакъ ту еузе ронечи узане и
 — изане.

Бедномъ се старцу смиловао боъ и примио га
 къ себи; аъ на истомъ ономъ камену, гди е онъ из-
 дану, ееди данасъ санъ нбровъ, и проси да му узере.